

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

Zaaknummer : 922821
Team : Infra en Projecten Heemstede
Portefeuillehouder : N.F. Mulder
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2022-2026

SAMENVATTING

Het college van B&W stelt de raad voor de 'strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Bloemendaal en Heemstede 2022-2026' vast te stellen, in de voorjaarsnota 2022 een bedrag van € 68.000 te verwerken en in de kadernota 2023-2026 een jaarlijks budget van € 50.000 voor strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) is een gezamenlijk plan van gemeenten, Rijk, waterschappen en provincies om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Met het invullen van de volgende ambities geeft de gemeente vorm aan haar aanpak voor klimaatadaptatie:

- Kwetsbaarheden in beeld brengen;
- Risicodialogen voeren en een adaptatiestrategie opstellen;
- Uitvoeringsagenda opstellen.

BESLUIT B&W

1. De raad voor te stellen de strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie gemeenten Bloemendaal en Heemstede vast te stellen;
2. De raad voor te stellen in de voorjaarsnota 2022 een bedrag van € 68.000 te verwerken en in de kadernota 2023-2026 een jaarlijks budget van € 50.000 voor strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie;
3. Dit besluit voor te leggen aan de commissie Middelen voor advies aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 26 oktober 2021

besluit:

1. De strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie gemeenten Bloemendaal en Heemstede vast te stellen;

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

2. In de voorjaarsnota 2022 een bedrag van € 68.000 te verwerken en in de kadernota 2023-2026 een jaarlijks budget van € 50.000 voor strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

AANLEIDING

De gemeenten Bloemendaal en Heemstede hebben gezamenlijk stresstesten uitgevoerd op de onderwerpen hitte, droogte, wateroverlast en overstroming volgens de richtlijnen van de DPRA (Deltaplan ruimtelijke adaptatie). Water en klimaat houden zich niet aan gemeentegrenzen; vandaar dat we gezamenlijk aansluitende modellen hebben laten opstellen om goede gebiedsdekkende berekeningen te kunnen maken. De opgaven uit deze stresstesten komen voor beide gemeenten overeen waardoor we ook gezamenlijk een visie en strategie hebben opgesteld. Beide gemeenten hebben hun eigen document waarbij het visiedeel overeenkomt maar de uitwerking van de opgaven in het maatregelenprogramma gemeente-specifiek zijn.

Beoogd effect

De klimaatadaptatiestrategie geeft de keuzes weer die Heemstede maakt voor klimaatadaptatie. Subdoelen hierbij zijn:

- Invulling geven aan de ambitie klimaatbestendig in 2050;
- Opstellen klimaatgerichte criteria als basis voor ontwerprichtlijnen;
- Afbakenen rol gemeente bij klimaatbestendig inrichten;
- Bepalen van uitvoeringsmaatregelen op basis van de knelpunten, ambitie en rol gemeente.

De trends van klimaatverandering zijn eenduidig, maar nieuwe wetenschappelijke inzichten volgen elkaar snel op. Daar zit een onzekerheidsfactor in. Om deze onzekerheid een plek te geven zijn klimaatscenario's ontworpen, die de bandbreedte van klimaatverandering weergeven.

Samengevat zorgen de klimaattrends in Nederland voor de volgende opgave:

- **Hitte:** het wordt warmer. De KNMI-klimaatscenario's uit 2014 geven aan dat de gemiddelde temperatuur in 2050 1-2 °C hoger zal zijn. Hittegolven duren langer en worden heviger, waardoor de gezondheid sterker onder druk komt te staan
- **Wateroverlast:** de neerslag wordt heviger, er valt méér regen in minder tijd. De Riolering alléén kan deze buien niet meer verwerken. Onderzoek door het KNMI en adviesbureau HKV (2015; 2018) geven aan dat de hoeveelheid neerslag, met dezelfde herhalingstijd, met 10 % is toegenomen vergeleken met onderzoek uit 2004
- **Droogte:** er komen langere perioden voor zonder neerslag, waardoor de

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

Grondwaterspiegel tijdens deze perioden langer daalt en daardoor ook dieper uitzakt. De zomers van 2018, 2019 en 2020 zijn voorbeelden van zeer droge zomers met zeer lage grondwaterstanden

- **Waterveiligheid:** de zeespiegel stijgt. Zonder aanvullende maatregelen bestaat meer kans op overstromingen. Naast dijkversterking is het belangrijk aandacht te hebben voor gevolgbeperving van overstromingen met een doordachte ruimtelijke inrichting en een adequate crisisbeheersing. Anders dan bij de andere klimaattrends is waterveiligheid geen aspect waar de gemeente primaire verantwoordelijkheden heeft. Het voortouw ligt bij de waterschappen, het Rijk en -in het geval van crises- de Veiligheidsregio's. Het feit dat de gemeente geen primaire verantwoordelijkheden heeft met betrekking tot waterveiligheid wil niet zeggen dat we hier geen aandacht voor hebben. Het blijft een gespreksonderwerp met andere overheden en met onze inwoners en ondernemers omdat ook zij hierin een rol hebben te vervullen. Door het vergroenen van tuinen en het verwijderen van een te veel aan bestrating dragen inwoners bij aan een klimaatadaptieve inrichting. Het zorgt voor een betere waterhuishouding in het gebied, minder water dat afgevoerd moet worden en een groene inrichting zorgt voor minder hittestress. Ook aanpassingen aan woningen, geveltuinen of groene daken leveren een positieve bijdrage. Daarnaast is goede informatie over hoe we zuinig om kunnen gaan met drinkwater en daarnaast hoe we beter gebruik kunnen maken van regenwater een onderwerp dat we actief kunnen gaan communiceren.

De berekeningen en de stresstesten hebben laten zien dat beide gemeenten opgaven hebben met betrekking tot het klimaatbestendig maken van onze gemeenten. Maar de berekeningen laten ook zien dat door onze ligging (vlak bij zee), veel groen en al jarenlang toekomstgericht water- en rioolbeheer er geen acute opgaven zijn. De opgaven die er zijn kunnen worden mee gekoppeld met vervangings- en herinrichtingsprojecten en groot onderhoud aan de openbare ruimte. Daarnaast is onderzoek op onderdelen nodig (zie de uitvoeringsagenda) en moet er over de uitkomsten van de klimaatstresstesten worden gecommuniceerd met onze inwoners, corporaties, zorginstellingen, nutsbedrijven etc. Daarnaast is goede informatie over wat men zelf kan doen om het eigen terrein of eigen woning klimaatadaptief te maken erg van belang.

In de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, borgen we klimaatadaptatie in beleidsplannen. In het Programma water zit een link met de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. De opgaven voor Klimaatadaptatie op het gebied van de watertaken meegenomen in het Programma water wordt hier ook uit gedekt. Klimaatadaptatie is niet nieuw voor

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

het vakgebied water. Al sinds 2010 rekenen we met de vigerende klimaatscenario's om Heemstede klimaatproof en waterrobuust te maken. Dat betekent dat bijna alle maatregelen die nodig zijn om het vuilwaterstelsel klimaat robuust te maken inmiddels zijn uitgevoerd. Daarmee hebben we een voorsprong opgebouwd. Bij extreme weerssituaties is de riolering alleen niet het enige middel om overlast te voorkomen. In het Programma water staat hoe we het klimaatproof maken van Heemstede uitbouwen met nieuwe thema's uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, dat we de nieuwste klimaatscenario's blijven volgen en dat we waar nodig aanpassingen blijven doen.

Ook in de beleidsplannen van andere vakdisciplines en domeinen (groen, wegen, vastgoed, sportterreinen, sociaal domein etc) zal klimaatadaptatie een plek gaan krijgen. Hier zal ook naar voren komen dat veel vakdisciplines gemeenschappelijke doelen hebben en opgaven. Het klimaat adaptief inrichten van tuinen en de openbare ruimte kan bovendien een enorme impuls geven aan de biodiversiteit. In de komende jaren wordt er met name erg veel onderzoek gedaan naar de onderdelen van klimaatadaptatie waar nog relatief weinig over bekend is binnen de gemeente, zoals (hitte en droogte).

Waar in veel kaarten op websites en bij sommige andere gemeenten uitgegaan wordt van open data en algemene stresstesten hebben wij ervoor gekozen om waar mogelijk onze modellen in te zetten voor het berekenen van de gevolgen van klimaatadaptatie. We hebben immers een hypermodern en fijnmazig grondwatermodel, waarin ook de bodemopbouw en bodemeigenschappen van de hele gemeente opgenomen zijn. En we hebben een goed rioolmodel. Door gebruik te maken van deze modellen kan er veel nauwkeuriger berekend worden wat de effecten zijn van de nu voorliggende klimaatscenario's.

Klimaatadaptatie lijkt een moeilijk onderwerp maar het gaat vaak over het net iets anders inrichten van de openbare ruimte zodat de weg net iets anders wordt aangelegd zodat het waterpasseerbaar wordt of het water wegloopt naar een plek waar het geen overlast veroorzaakt, er ruimte wordt gemaakt voor bomen (bestrijding hittestress), verkeersdrempels strategisch worden geplaatst of water passeerbaar worden gemaakt en dat bijvoorbeeld pleinen, plantsoenen, sport- of spelterreinen worden ingericht om tijdelijk water te kunnen bergen indien het nodig is.

Samenwerking (Bloemendaal)

Op het vlak van gemeentelijke watertaken werkt Heemstede al jaren goed samen met Bloemendaal. Ons Programma water en het daaraan gekoppelde

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

grondwaterbeleids- en grondwaterbeheerplan hebben wij gezamenlijk opgesteld. Ook nu is deze Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie gezamenlijk opgesteld. Voor het doorrekenen van de klimaatscenario's gebruiken we namelijk modellen. Door modellen aan elkaar te koppelen en de effecten van klimaatadaptatie over een groter gebied te beschouwen, zorgen we voor een zo goed mogelijk beeld van de gevolgen van klimaatverandering. Immers, water houdt zich ook niet aan gemeentegrenzen. Met name voor grondwaterberekeningen (overlast en droogte) is het van belang een zo groot mogelijk deel van het systeem mee te nemen in de berekeningen. Maar ook voor het uitwerken van de maatregelen is het van belang. Maatregelen in het ene deel van het (grond-) watersysteem heeft effect op een ander deel in datzelfde systeem. Ook is er natuurlijk samengewerkt met het hoogheemraadschap van Rijnland.

Monitoring

In de Duurzaamheidsmonitor zal worden bijgehouden of zal worden gedaan wat er in de strategie en uitvoeringsagenda wordt beloofd. Zo wordt in het project Van Merlenlaan e.o bij het herinrichtingsplan rekening gehouden met een klimaat adaptieve inrichting. Ook bij het WCP en het Programma water is bij het berekenen van de benodigde budgetten rekening gehouden met het meenemen van klimaatadaptatie opgaven.

MOTIVERING

1.1 Het plan is weloverwogen

De Strategie en de uitvoeringsagenda is weloverwogen door de inbreng van de vele vakdisciplines en het sociaal domein, Bloemendaal en het hoogheemraadschap van Rijnland bij het uitvoeren van de risicodialogen.

1.2 Het voorgestelde beleid is toekomstgericht en klimaatproof

De Strategie en uitvoeringsagenda is er op gericht op overlast situaties voor zover mogelijk is in de toekomst te voorkomen en de doelen te halen die het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie aan ons stelt om in 2050 een klimaat adaptief ingerichte gemeente te zijn.

FINANCIËN

In de Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, borgen we klimaatadaptatie in beleidsplannen. Daarnaast is de komende jaren een transitieproces nodig voor de implementatie van klimaat adaptief denken en handelen in onze werkprocessen. De daarmee gepaard gaande uren en kosten zijn

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

onderdeel van de uitvoeringsagenda. Om deze transitie te bewerkstelligen zijn tijdelijk extra budgetten nodig. Water gerelateerde onderwerpen zijn opgenomen in het Programma Water en worden van daaruit gefinancierd.

Financiële middelen

De kosten die we maken voor het aanpakken van water gerelateerde knelpunten vallen onder de zorgplicht voor hemelwater en worden vanuit het Programma Water gefinancierd. Voor de overige kosten zijn extra budgetten nodig. In 2022 is een budget van € 68.000,- nodig en voor de vier jaar daarna (2023 t/m 2026) is jaarlijks een budget van € 50.000,- benodigd. Met deze exploitatiebudgetten is nog geen rekening gehouden in de primaire begroting 2022. Voorgesteld wordt dit te verwerken in de voorjaarsnota 2022 en kadernota 2023-2026.

Voor het treffen van klimaatadaptieve maatregelen in onderhoud en renovatie is grofweg 10 % extra budget nodig ten opzichte van het onderhoudsbudget. Deze kosten zijn in de uitvoeringsagenda nog niet meegenomen. Deze opslag van 10 % wordt opgenomen in de voorstellen en de uitwerking van het nieuwe Programma Water, het WCP, het wegbeheerplan en het groenbeheerplan. In deze voorstellen wordt aangegeven op welke wijze dit in de begroting verwerkt zal worden. De opslag dient bij onderdelen waar een voorziening voor is ingesteld (water en wegen) onderbouwd te zijn in het onderliggende meerjarenonderhoudsplan (MJOP). Verhoging van het budget met 10% zonder onderbouwing in het MJOP is niet toegestaan.

Op dit moment heeft het Rijk nog geen klimaatgelden beschikbaar gesteld. Onder voorwaarden bestaat er wel de mogelijkheid om vanuit de Impulsgeldenregeling Klimaatadaptatie een bijdrage (subsidie) van de rijksoverheid te ontvangen voor het oplossen van regionale opgaven. Met de gemeenten die voor dit onderwerp in onze regio vallen (Bloemendaal, Haarlem Velsen en Heemstede) wordt er een regionale stresstest uitgevoerd om deze regionale opgaven inzichtelijk te krijgen met als doel om een aanvraag te kunnen doen om in aanmerking te komen voor deze Impulsgeldenregeling. Indien gelden toegekend worden voor projecten wordt de cofinanciering van het rijk bij deze exploitatiebudgetten betrokken en wordt de bijdrage verwerkt bij de P&C-cyclus (voorjaars-, kader- en najaarsnota).

Personele middelen

Voor de watergerelateerde zaken uit het Programma Water wordt inzet gerealiseerd vanuit de formatie van het team Infra en Projecten.

Bij de geraamde niet watergerelateerde zaken, die vallen onder andere beleidsdisciplines, gaan wij er vanuit dat dit binnen de daar bestaande formatie wordt gerealiseerd. Wel is er extra budget in het uitvoeringsprogramma opgenomen om dit mogelijk te maken.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 25 november 2021

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

PARTICIPATIE

Om de gemeentelijke ambitie voor klimaatadaptatie te bepalen zijn de eerste risicodialogen gevoerd met de collega's van de uiteenlopende vakdisciplines en met een vertegenwoordiging van het hoogheemraadschap van Rijnland.

In een later stadium zullen ook risicodialogen met diverse instanties en belangengroepen alsmede bewoners, verenigingen en bedrijven gevoerd worden

COMMUNICATIE

Om te bereiken dat onze inwoners klimaatadaptief gaan handelen (goed gebruik van de riolering, zuinig met water, meer groen in de tuin e.d.) wordt eerst geïnvesteerd in klimaatbewustzijn. Dit doen we met gebruikmaking van publiekscampagnes, een op te zetten pagina op de website en door als gemeente zelf het goede voorbeeld te geven. Daarnaast zullen er tijdens (herinrichtings-)projecten extra aandacht besteed worden aan het klimaat adaptief inrichten van het eigen perceel. Klimaatadaptatie is namelijk niet alleen iets van de gemeenten en andere overheden, maar van ons allemaal. Iedereen moet zijn steentje bijdragen.

DUURZAAMHEID

Klimaatadaptatie speelt een belangrijke rol bij het toekomstbestendig maken van onze gemeente. Verder is er aandacht voor het gebruik van duurzame materialen waar dit op het moment mogelijk is.

BIJLAGEN

Strategie en uitvoeringsagenda klimaatadaptatie Bloemendaal en Heemstede 2022-2026, versie Heemstede